

**Gemeente
Rotterdam**

Werk en Inkomen
Werk, Inkomen, Nationaal Programma
Rotterdam Zuid en EU-arbeidsmigranten
Tim Versnel

Bezoekadres: De Rotterdam
Wilhelminakade 179, Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Internet: www.rotterdam.nl

Van: Bas Stegehuis
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2209-4114 - 22bo5528

Onderwerp: Collegereactie NPRZ midterm
review

Datum: B&W 27 september 2022

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In de zomer 2022 is het rapport "NPRZ, tot hier en nu verder" verschenen. Het rapport (de *midterm (P)review*), opgesteld door een commissie onder leiding van Martin van Rijn, blikt terug op de eerste tien jaar van het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid en doet aanbevelingen voor de toekomst. Dit rapport heeft u in juli ontvangen (22bb004997). Via de bijlage bij deze brief ontvangt u de inhoudelijke reactie van het NPRZ-bestuur op het rapport, en in deze raadsbrief nadere informatie over de planning en financiering van een nieuw uitvoeringsplan 2023 – 2026.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

In het coalitieakkoord zijn middelen gereserveerd voor de pijler wonen en voor de pijler school (Dagprogramma).

In december 2021 is het programma "Menskracht voor Zuid (21bb9589) met uw raad besproken. Daarin staan uitgangspunten van de gemeente om in te brengen bij het opstellen van een nieuw uitvoeringsplan. Daarbij is tevens een aantal moties aangenomen waar deze brief op ingaat.

Toelichting:

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid werkt de gemeente samen met partners aan de vooruitgang van Zuid, waar het fijner wonen is en bewoners meer kansen krijgen. Nu, halverwege de looptijd, laat de midterm onder leiding van Martin van Rijn zien dat er veel is gedaan en bereikt. Tien jaar lang structurele inzet en samenwerking hebben zich uitbetaald. Tegelijkertijd zien we dat er nog minstens zoveel te doen is. Het rapport biedt aanbevelingen waar het NPRZ en de gemeente mee aan de slag kunnen.

Het werk is nog niet af. Ondanks de behaalde resultaten blijft Rotterdam Zuid op verschillende terreinen achter op het gemiddelde van de G4. Dat zien we niet alleen aan allerlei objectieve indicatoren, maar - minstens zo belangrijk - ook in de beleving van de bewoners.

In het Wijkprofiel (22bb439) behoren de NPRZ focuswijken ondanks de positieve ontwikkelingen nog altijd tot de laagst scorende gebieden. In een aantal andere wijken op Zuid met een gunstiger uitgangspositie zien we juist verslechtingen op sommige indicatoren.

In de tweede helft van het NPRZ is een versnelling nodig, waarvoor de volle inzet van alle betrokken partners noodzakelijk is. Het bestuur van NPRZ roept partners daar in zijn brief toe op, en schetst het proces hoe de komende periode met de aanbevelingen aan de slag te gaan. In aanvulling daarop licht het college in deze brief de stand van zaken rond (co)financiering toe, gaat kort in op enkele hoofdlijnen per pijler en geeft tot slot een overzicht van de status van relevante moties en toezeggingen.

Financiën

Voor de periode 2018 - 2022 is een totaalbedrag van 130 miljoen vanuit het Rijk en 130 miljoen vanuit de gemeente bijgedragen aan het NPRZ. De rijksmiddelen zijn afkomstig uit de Regiodeal NPRZ.

In het coalitieakkoord is voor de komende vier jaar 80 miljoen voor wonen en 18 miljoen voor dagprogrammering gereserveerd. Dat komt boven op de reguliere inzet uit de gemeentebegroting voor NPRZ-activiteiten. In totaal is daarmee 265 miljoen beschikbaar vanuit de gemeente. Net als de vorige periode vragen we van het Rijk minimaal onze inzet te matchen. Tezamen betekent dat een forse intensivering van het programma.

De Regiodeals komen uit een programma van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Uit gesprekken met BZK en de stukken voor de volgende ronde Regiodeals is de afgelopen maanden duidelijk geworden dat het niet opnieuw mogelijk is om in één aanvraag een dergelijk bedrag te ontvangen. Er zijn meer regio's dan voorheen die aanspraak maken op de middelen en er is een maximum van 40 miljoen per regiodeal. Dat betekent dat er naar financiering voor het NPRZ wordt gezocht bij verschillende programma's verspreid over meerdere ministeries. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (BZK) of het programma School en Omgeving (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap). Dit betekent ook dat er waarschijnlijk pas in de loop van 2023 duidelijkheid is over de totale hoogte van de bijdrage vanuit het Rijk.

Planning

De onzekerheid over de rijksmiddelen heeft uiteraard ook consequenties voor het uitvoeringsplan NPRZ. Om de ambities van het NPRZ waar te maken is een versnelling noodzakelijk, ook gezien de terugval die door Covid-19 op een aantal terreinen is opgelopen. Ondanks de onduidelijkheid werken wij met het NPRZ aan een ambitieus nieuw uitvoeringsplan 2023 - 2026. Dit betekent dat een deel van het nieuwe programma nog onder voorbehoud van financiering vanuit het Rijk is. De verwachting is dat het plan begin 2023 opgeleverd wordt.

Participatie

De midterm benadrukt sterk het betrekken van bewoners bij de ambities en de activiteiten in het kader van het NPRZ, en het belang van de wijk als schaal om vanuit te werken. Dit past goed bij de aanpak Wijk aan Zet en de werkwijze met wijkraden die begin dit jaar aan de slag zijn gegaan. De wethouder NPRZ heeft daarom samen met het NPRZ-bestuurslid Bewoners de taak op zich genomen om de aanbevelingen "Bewoners Bondgenoten" en "Het Nationaal Plan op Wijkniveau" verder uit te werken.

Dit vraagt om meer rekening houden met de lokale omstandigheden in een wijk en ruimte maken voor initiatieven van bewoners die bijdragen aan de ambities. Daarnaast is meer samenhang tussen de pijlers op wijkniveau en samenwerking met het bestaande wijknetwerk nodig. Dit kan niet slagen zonder goed overleg met de wijkraden, wijkmanagers, de gemeentelijke clusters en de andere NPRZ-partners en afstemming met het proces van de wijkakkoorden.

Werk

Ten aanzien van de pijler Werk wordt in de midterm geconstateerd dat er 'goede resultaten zijn geboekt'. Met een praktische aanpak ('We pakken je op en laten je niet meer los') is op Zuid een reeks aan partnerschappen ontstaan tussen werkgevers en onderwijs, tussen werkgevers onderling en binnen de gemeente tussen verschillende onderdelen. Zij zetten zich in om jongeren op weg naar een diploma, jongeren zonder werk en mensen met een uitkering perspectief op duurzaam werk te bieden. De resultaten bleken echter kwetsbaar voor tegenslagen, zoals de effecten van de corona-crisis. In de midterm wordt daarom in de aanbevelingen voor de komende periode van het NPRZ aandacht gevraagd voor betere samenwerking tussen gemeentelijke clusters, meer aandacht voor de uitvoering en het belang van stages en werk in de wijk en de verdere inzet op economische structuurversterking, zodat de economie en de beroepsbevolking van Zuid beter toegerust zijn om crises het hoofd te bieden. Het college onderschrijft het belang hiervan.

Wonen

De midterm signaleert dat er binnen de pijler Wonen veel werk is verzet: "Met een helder verhaal en sturen op concrete afspraken is commitment ontstaan dat inmiddels tot zichtbare veranderingen op Rotterdam-Zuid leidt." De midterm constateert ook dat de pijler Wonen gekenmerkt wordt door veel strijd, maar ook dat er achter die strijd stille voortgang schuilgaat, "die soms het karakter lijkt te hebben van een Echternach mars (2 stappen vooruit, een achteruit)". Het bredere maatschappelijke effect van de inzet op de pijler Wonen is mede hierdoor nog lastig te meten, al zijn er de afgelopen jaren (sinds ca. 2018) positieve effecten te zien t.a.v. waardeontwikkeling, tevredenheid en leefbaarheid.

De midterm herbevestigt het belang van de inzet op het toekomstbestendig maken van de voorraad en de differentiatie van de woningvoorraad op wijkniveau, zoals ook opgenomen in Menskracht voor Zuid. Ook pleit de midterm voor meer ruimte en een nog actievere rol van bewoners in de planvorming en bij projecten.

De midterm geeft daarnaast een aantal belangrijke nieuwe aandachtspunten, die verder gaan. Er is bijvoorbeeld nadrukkelijk aandacht voor de positie van kwetsbare Rotterdammers in de particuliere voorraad en de toegankelijkheid voor deze Rotterdammers van sociale huurwoningen (in handen van corporaties). Ook pleit de midterm voor het meer domeinoverstijgend op wijkniveau samenwerken. Dit vanuit de filosofie dat fysieke ingrepen ook de omstandigheden voor een menswaardig bestaan zouden moeten verbeteren.

Deze aandachtspunten komen samen in de aanbeveling 4 van de midterm, "Doorbraak ontwikkeling wonen". Voorgesteld wordt een samenhangende aanpak uit te rollen, gericht op het reguleren en handhaven omtrent misstanden in de exploitatie (waarbij het herstel van het vertrouwen in de overheid een belangrijk onderliggend doel is) én het opkopen en opknappen van bezit (waarbij de precieze ingreep afhankelijk is van het handelingsperspectief per wijk).

Centraal in deze aanpak staan twee principes:

- Het zien van de particuliere voorraad als publieke voorziening waar het Rijk, gemeente en corporaties een gezamenlijke verantwoordelijkheid in hebben
- Iedereen die wil kan in zijn of haar wijk blijven wonen.

Het college ziet het als haar verantwoordelijkheid deze aanbeveling en de voorwaarden die daarbij horen samen met de woningcorporaties als belangrijke partner verder uit te werken en door te vertalen naar het nieuwe Uitvoeringsplan 2023 – 2026. Hierbij ligt een belangrijke relatie met het Stedelijk Sociaal Statuut waar momenteel aan gewerkt wordt en waarin verder invulling gegeven wordt aan de terugkeergarantie voor bewoners én het vangnet voor herhuisvesting van particuliere huishoudens. De inzet op 1.000 woningen in 2 jaar zien we daarbij als een mooie ambitie, maar het organiseren van een goede samenhangende aanpak is voor nu het belangrijkste doel.

School en thuisbasis op orde

In de midterm benadrukt Van Rijn dat de pijler School onlosmakelijk verbonden is met de andere pijlers van het NPRZ en dat Thuisbasis op orde zich heeft ontwikkeld tot een essentiële schakel in de aanpak op Zuid. De aanbevelingen worden daarom geplaatst in een breder perspectief, namelijk Kansrijk opgroeien op Zuid. Tegelijkertijd is aangegeven om de bestaande aanpak pijler school door te zetten en voor Thuisbasis op orde de samenhang van de veelheid aan projecten nader te bekijken.

Het onderwijs heeft in 2022 verschillende gesprekken gevoerd over de pijler School binnen NPRZ in het kader van de midterm. De opbrengsten van deze gesprekken kunt u teruglezen in de bij de pijler opgeleverde bijlage *Terugblik op Pijler School*. Uit die gesprekken is onder andere gebleken dat het onderwijs behoefte heeft aan een integrale aanpak om de onderwijsachterstanden aan te pakken.

Voor het college is het belangrijk dat we samen met de onderwijspartners, het Rijk en het programmabureau afstemmen en afspraken maken over de inzet op pijler School voor de komende periode. De huidige omstandigheden binnen het onderwijs als gevolg van lerarentekort en de gevolgen van de corona pandemie vragen om een zorgvuldige afstemming. Op 12 juli bent u al per brief geïnformeerd (22b04668) dat dit één van de redenen is om het huidige Rotterdamse Onderwijsbeleid tot eind 2023 te verlengen. Het college heeft uiteraard ook de ambitie om de inzet te continueren; daarom zijn er in het coalitieakkoord extra middelen gereserveerd voor Dagprogrammering.

Veilig

Ondanks dat veiligheid altijd een prominente plek binnen NPRZ heeft gehad, is mede op advies uit de midterm besloten om een aparte pijler Veiligheid op te richten.

De midterm stelt met betrekking tot het thema veilig het tegengaan van ondermijning centraal: de oorzaken van criminaliteit tegengaan, de negatieve gevolgen verminderen en de aantrekkingskracht verkleinen. Daarbij wordt met name aandacht gevraagd voor vormen van ondermijning en veiligheidsvraagstukken die kinderen en jongeren treffen. Dit sluit aan op de in het coalitieakkoord benoemde prioriteiten om ernstige fenomenen zoals wapengeweld, criminele uitbuiting en drugscriminaliteit hard aan te pakken.

De diepe verwevenheid van de drugsmafia in delen van Rotterdam heeft zijn weerslag in de wijken en op de levens van jongeren. Aan de ene kant zorgen drugsdealers voor overlast. Aan de andere kant kunnen jongeren door het geld uit de drugswereld verleid worden tot een criminele carrière. We zetten daarom de bestrijding van de drugsmafia met vermeerderde inzet en met behulp van onze partners voort.

Het college blijft zich ook conform de nota Menskracht voor Zuid inzetten op de aanpak van niet-zichtbare ondermijnende criminaliteit. Met het voortzetten van deze aanpak worden malafide ondernemers van Zuid verdreven. Het doel is hierbij niet alleen om de bewoners van Zuid een veiligere omgeving te bieden, maar nadrukkelijk ook om de jongeren te laten zien dat misdaad niet loont. Daarvoor is het cruciaal om een alternatief te bieden; om dat te kunnen is een bredere blik dan veiligheid alleen nodig.

Het bestrijden van wapenbezit en steekincidenten, voornamelijk onder jongeren heeft ook een zeer hoge prioriteit van dit college. Er komt een goede balans tussen preventieve en repressieve maatregelen voor risicojongeren, die zoveel mogelijk is toegesneden op de problematiek op straat- en wijkniveau op Zuid.

Cultuur&Campus

Een belangrijke aanbeveling uit de midterm is dat kansen moeten worden benut voor het toevoegen van structuurversterkende elementen aan Rotterdam Zuid. Cultuur&Campus wordt genoemd als voorbeeld van een ontwikkeling die de aantrekkingskracht van Rotterdam Zuid kan versterken. Het college is er blij mee dat het belang en de potentie van Cultuur & Campus daarmee nogmaals worden onderstreept.

Voor het realiseren van Cultuur&Campus trekt de gemeente Rotterdam samen op met Codarts, Hogeschool Rotterdam/Willem de Kooning Academie en Erasmus Universiteit. Samen wordt toegewerkt naar een plek met iconische kwaliteit, waarmee de aantrekkingskracht van Rotterdam Zuid zowel cultureel, als economisch naar een hoger plan wordt getild. Onder één paraplu zal een breed (cultuurverankerd) onderwijspalet worden aangeboden. Zo komt een unieke verbinding tot stand tussen creatieve vakken, onderwijs, wetenschap en de buurt. Dit biedt ook kansen om de bijzondere combinatie van hoger-onderwijsdisciplines op termijn verder uit te breiden en daarbij bijvoorbeeld ook Erasmus MC en TU Delft te betrekken. Zo kunnen stapsgewijs steeds meer mogelijkheden ontstaan voor het adresseren van maatschappelijke vraagstukken.

Met steun van de Europese Unie wordt aan de Putselaan een proeftuin ingericht voor Cultuur&Campus (New European Bauhaus). Cultuur&Campus kan met deze bijdrage al kleinschalig starten als cultureel ankerpunt en ontmoetingsplek op Zuid, met aantrekkingskracht voor nieuwe doelgroepen en toeristen. Het college ondersteunt deze ontwikkeling van harte.

Moties en toezeggingen

In november 2021 heeft toenmalig wethouder Moti u toegezegd om u te informeren over een mogelijke nieuwe regiodeal voordat het nieuwe uitvoeringsplan opgesteld wordt (21bb13961) en hoe er invulling gegeven wordt aan burgerbetrokkenheid (21bb15716). Die toezeggingen beschouwt het college hiermee als afgedaan.

Investeren in Woonbuurten (21bb15340)

Deze motie vraagt om de middelen uit een nieuwe regiodeal voor wonen minder rigide aan te wenden, zodat deze middelen ook aangewend kunnen worden voor de aanpak van de buitenruimte en duurzame mobiliteit. Daarnaast vraagt de motie een terugkoppeling te geven over de onderverdeling van de nieuwe middelen uit een regiodeal voordat het uitvoeringsplan gereed is.

De midterm onderstreept het belang van de samenhang tussen de kwaliteit van huizen en de woonomgeving. Dit wordt dus meegenomen in de uitwerking van het vervolg.

Zoals hierboven omschreven zal een eventuele nieuwe Regiodeal wel slechts een van de onderdelen van de beoogde rijksfinanciering zijn. Omdat financiering loopt via verschillende programma's bij het Rijk, is nu nog niet te zeggen welke middelen waarvoor aan te wenden zijn. In het coalitieakkoord is vanuit de gemeente 80 miljoen vrijgemaakt voor de pijler wonen, en 18 miljoen voor dagprogrammering. Zodra er meer duidelijkheid is over de middelen vanuit het Rijk en de besteding van de middelen uit het coalitieakkoord wordt u hierover geïnformeerd.

Laat IJsselmonde ook meedoen op Zuid (21bb15344)

In deze motie vraagt u het college om te onderzoeken of de Beverwaard en Lombardijen in een nieuw uitvoeringsplan als kantelwijken kunnen worden aangewezen. De wethouder NPRZ neemt dit verzoek mee in zijn gesprekken met het NPRZ over het nieuwe uitvoeringsplan. In het coalitieakkoord is Lombardijen aangewezen als één van de vijf wijken waar ingezet wordt op een stijging van vijf punten in de veiligheidsindex. De afdoening van deze motie wordt in het eerste kwartaal van 2023 verwacht.

Voor Zuid – door Zuid (21bb15342)

Deze motie vraagt om te onderzoeken hoe inwoners van Rotterdam-Zuid beroepsmatig beter bij de activiteiten van het NPRZ betrokken kunnen worden en hierbij ook naar aanbestedingen te kijken. Dit onderwerp is een belangrijk deel van het betrekken van bewoners bij het plan en zal door de wethouder NPRZ meegenomen worden bij de uitwerking van de aanbeveling Bewoners Bondgenoten. Ook deze afdoening volgt in het eerste kwartaal van 2023.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De secretaris,

V.J.M. Roozen

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Bijlagen:

- Bijlage 1 Brief NPRZ Bestuur Midterm Review
- Bijlage 2 Aanbeveling Aansprekende ambities, Aanbeveling De praktijk van het bureau NPRZ, Aanbeveling Bewoners Bondgenoten, Aanbeveling Doorbraak op Wonen, Aanbeveling Kansrijk opgroeien, Aanbeveling Ontwikkeling ondermijnd, Aanbeveling Midterm NPRZ op Wijkniveau, Aanbeveling Structurele basis voor de komende tien jaar, Aanbeveling Leer en leid in de stedelijke vernieuwingsgebieden, Aanbeveling Economische structuurversterking